

Samhällsvandring Kyrkbyn – Oxelvägen – Kvarnen

2020-08-08

Prästbol, Kyrkbyn med manbyggnad uppförd 1898,
gården har tidigare varit gästgiveri.

Foto ur Sörmlands Museums arkiv

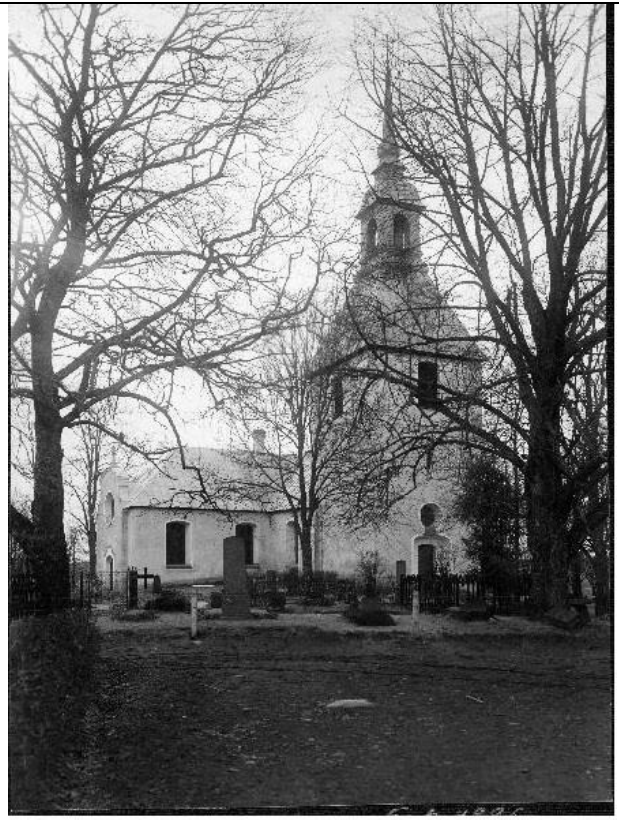
Vår vandring startar vid Stigtomta kyrka.

Stigtomta hembygdsförening, Ewa Haag Jarlö, Margareta Granat och Eva Sandström

Stigtomta kyrka

Kyrkan 1909, fotograf C A Jette

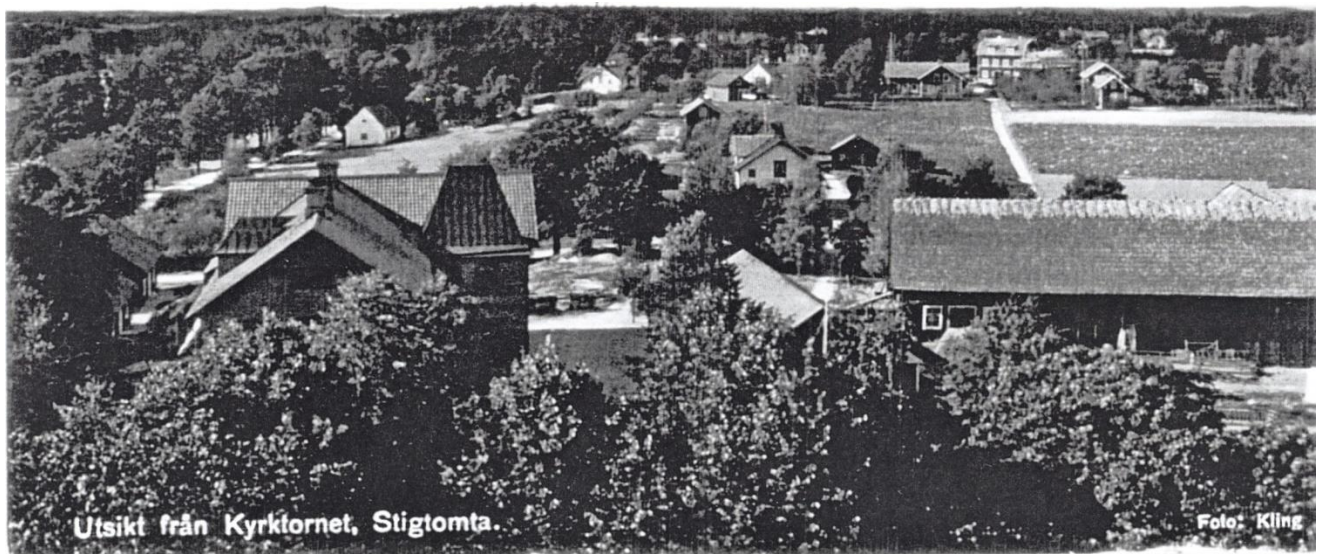

Kyrkan 1926, foto Dan Samuelsson. Tornets spira byggd 1904

Enligt kyrkobeskrivningen är tornets spira från reparationen 1904 och den efterträdde en ganska enkel spåntäckt spira, troligen uppförd på 1780-talet, som i sin tur ersatte en spetsig medeltida spira. Bildtext t v kan vara fel, men fotografen Jette skrev så. Torde vara före 1904.

Stigtomta kyrka har anor från 1200-talet enligt kyrkobeskrivning av Ivar Schnell. Bl a grundar han det på kyrkans ursprungliga form. Även på "att man vid Åsby, ej långt från kyrkan förvarat en präktig dopfunt från 1200-talets mitt (nu i Nikolaikyrkan), och som väl rimligen en gång gjorts för Stigtomta kyrka kanske just till stenkyrkans invigning." Under 1400-talet förseddes flera kyrkor i Sörmland med torn, så också i Stigtomta. Ett vapenhus (6x6 m) fanns på södra sidan. I vapenhuset hade Jönåkers härad sin tingsplats en tid. Vapenhuset revs år 1786, men man kan se grunderna på södra sidan. Korsarmarna tillkom 1765 och 1786. En driftig präst var Olof Strandberg 1785-1838.

Oxelvägen

Utsikt mot samhället mellan 1921 och 1928. Skolan brann 1931. Endast källaren är kvar i backen. Till vänster i bild Fattigstugorna, nu hembygdsgård. Allén togs bort då vägen byggdes om första åren på 1960-talet. Oxelgården, vita huset ovanför det stora skoltaket, finns inte heller kvar. Den ägdes av Tistad och revs 1961 vid vägbygget .

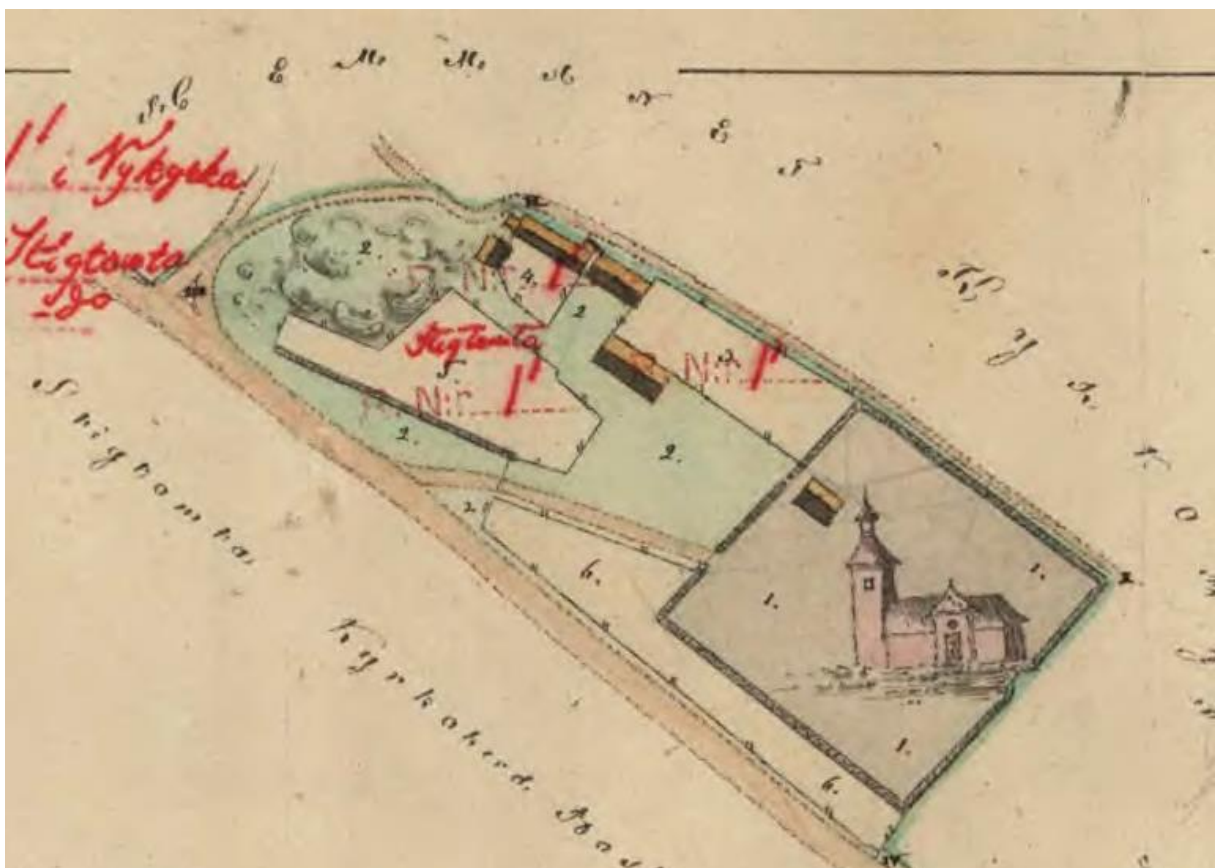
Oxelgården, foto Sörmlands Museum

Oxelvägen 2017, från kyrktornet. Foto Eva Sandström

Kyrkiebyn, Kyrkbyn 1677, Stegtompta kyrkia. Prästgården (vid Skillra)

Kyrkobyn 1848: Nr 1= Kyrkogård, nr 2=Kyrkbacken (noterat att skolan ligger där), nr 3-4-5=Klockartäppor, nr 6= fattighontäppor, nr 7-8= klockartäppor (ej i bild). Husen i kartans övre del är troligen kyrkstallar och den högra är gamla skolan/fattighuset.

Kyrkskolor och fattigstugor

Storskoleklass 1900, Tingstadieskolan

Tingstadieskolan

1819 donerade medicinalrådet Lars Christian Tingstadius på Wik 1 000 riksdaler banco till skolbyggnad vid Stigtomta kyrka. Skolan blev inget nybygge utan en påbyggnad på det gamla fattighuset och i byggnaden inrymdes förutom skolbarn även fattigstuga och sockenstuga.

Den förste läraren var f. skogvaktaren Forsberg, som erhöll en tunna råg samt dessutom frivilliga gåvor från barnens föräldrar. Barnen gick till en början varannandagsläsning. Skolbyggnaden var till slut så dålig att andra våningen stöttades upp med en obarkad stock, som stod mitt i småskolesalen. Byggnaden revs 1904. Timret var dock inte sämre än att det togs tillvara och ingår nu i fastigheten med det gamla namnet Tegnefors (Almnäsvägen 7).

Fattigstugorna var då redan byggda, den ena 1856 och den andra 1890. Nu kallade Klockarbol.

1910-15, foto från Gertie Andersson, vars mor Hildur Jansson sitter som nr 2 från vänster.

Nya kyrkskolan på kyrkbacken

Socknen var i behov av större skola och en ny stor skola byggdes 1904 på kyrkbacken. Den brann 24 januari 1931 och ny skola uppfördes på Klockarjorden, nuvarande plats.

Skolan som byggdes på den nuvarande platsen. Byggd 1931-33, ur Andréns fotosamling

Klockarbol

Klockarbol, okänt årtal, men före 1980. Uthus med dass och vedbo. Luftburen elledning.

Målat vykort, Gunnel Johansson

Fattigvård och äldrevård sköttes i äldre tider ofta så att de gamla föräldrarna fick bo kvar hos barnen sedan dessa övertagit gården, s k undantag. Övriga fick gå på socknen, d v s få sitt underhåll vid gårdarna, korta tider på varje ställe. Fattighus fanns på kyrkbacken och även på fler platser, exempelvis Högstugan vid Adamsdal. **Östra stugan byggdes som fattighus 1856 och den västra 1890.** Ett 20-tal fattighjon bodde här. Under 1900-talets början har husen byggts om till små hyreslägenheter, vilket finns bevarat i östra huset. Det västra har fungerat som kommunalhus, skola vissa tider, distriktssköterskemottagning mm. PRO har tidigare haft västra stugan men nu har hembygdsföreningen kontrakt på båda stugorna.

Dufvbo, Oxelgården 1:11, avstyckat från Oxelgården 1, 1912

På denna tomt var alltså Oxelgården belägen, gränsande till Marieberg. Från tomten Marieberg avstyckades sedan tomten där Brandstationen nu ligger.

Säljare var Fredrik C.son Wachtmeister och köpare kyrkvärden Oskar Johansson. 42 ar för 2 100 kr

Dufvbo/Oxelgårdens mark tillhör nu Kyrkbyn.

Torpet Oxelgården var i början av 1600-talet boställe för emeritiepräst och även för prästänkor. Det var en egen brukningsenhet fram till början på 1900-talet då det lades till Kyrkbyn. Oxelgården låg helt nära landsvägen på norra sidan mitt för den gamla allén som fanns upp till prästgården. Huset byggdes av överstelöjtnant Hoppe i samband med eller efter att han byggt Tistad slott 1762-1767. Hoppe letade lämplig plats och bestämde sig för att mitt för allén till prästgården skulle vara bra. Han vittrappade huset så att det skulle efterlikna den nyreparerade kyrkan och vara ett fint blickfång för de resande.

Kyrkbyn 1

Utdrag ur boken "En sörmlandsbygds historia" av Elof Andrén:

Stigtomta prästgård och löneboställe var under medeltiden beläget vid **Brink**, men i samband med den förste protestantiske prästen, Johan Mattsson, som kom till församlingen 1534, flyttades prästgården till **Kyrkbyn**, där även **klockarbostaden** låg. Båda gårdarna avbrändes kort tid därefter vid en eldsvåda. Ny präst tillträdde 1537 och eftersom husen var avbrända vid Kyrkbyn fick han bo i ett torp under Åsby vid namn **Skillra** men bruka jorden vid Kyrkbyn. Han fick också torpet **Qualstorp (Kvalstret)** eftersom han behövde fiskevatten.

1567 tillträdde som kyrkoherde Magnus Petri. Han fråntogs av hertig Karl Åkerjorden vid Kyrkbyn men fick i stället tre pund spannmål och lov att uppodla annan mark vid Skillra efter behov. Han erhöll viss skattebefrielse på grund av att han satt i stor gästning och skjutsning vid allmän väg. Denna gästning kunde ibland bli tung, då en del adliga resenärer hade många betjänter med sig.

(Magnus Petri var en driftig man. Han idkade bl a tjärbränning och sålde tjära till hertigens skeppsvarv i Nyköping. På så vis blev han lite småförmögen.)

Under tiden 1537 – 1614 tjänstgjorde endast 2 präster i Stigtomta: Jöns Olsson i 30 år och Magnus Petri i 47 år. Under denna tid måste nog en ståndsmässig prästgård uppförts vid Skillra. Barnen tog namnet Schillerus efter Skillra prästgård.)

Ewa Haag-Jarlö skriver om Kyrkobyn:

Kyrkobyn byggdes småningom upp igen. Mangårdsbyggnaden är från 1898. Vissa delar av ladugården är äldre än 1860-tal och ett magasin är från 1880. Vad vi vet är att gården var skjutsstation och gästgiveri 1884. Skjutsstation var den fram till 1930 då det upphör.

Oskar Johansson (kyrkovärd) och Edla Jansson, arrenderade först gården och 1927 köpte de gården av Wachtmeister, Tistad. Sonen Ruben J:son Jarlö övertog gården efter sina föräldrar 1937. Under kriget har de inhyrda soldater som bor både på övervåningen och i drängstugan. Efter kriget verkar det som att uthyrningen är slut, för då byggs huset om och de rum tas bort där inhyrda kunde bo.

1964 övertar Stig Jarlö gården och 1988 övertar Per-Gunnar och Ewa gården.

Här nedan en kopia av Ewas lista över gästgivare genom tiderna.

STIGTOMTA

Gästgiveri 1884-1889. Entreprenör: arrendator Gustaf Pettersson. 4 hästar. Bidrag 200 kr/år; 1880-84 100 kr/år. Utg hästar 1880-83 = 1084 st/4 år. Utg hästar 1884-88 = 1143 st/5 år.

Gästgiveri 1889-1894. Entreprenör: som ovan. 4 hästar. Bidrag 200 kr/år. Utg hästar 1889-93 = 1276 st/5 år.

Gästgiveri 1894-1899. Entreprenör: Frans Oskar Johansson. 3 hästar. Bidrag 200 kr/år. Utg hästar 1894-98 = 1703 st/5 år.

Gästgiveri 1899-1904. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. Bidrag 200 kr/år. Utg hästar 1899-1903 = 2203 st/5 år.

Gästgiveri 1904-1909. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. Bidrag 200 kr/år. Utg hästar 1904-08 = 2723 st/5 år.

Gästgiveri 1909-1912. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. Bidrag 200 kr/år. Utg hästar 1909-11 = 1608 st/3 år.

Gästgiveri 1912-1913. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. Bidrag 200 kr/år.

Gästgiveri 1914-1918. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. 2 gästrum. Bidrag 300 kr/år. Utg hästar 1914-18 = 3168 st/5 år.

Gästgiveri 1919. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. Bidrag 1000 kr/år. Utg hästar 1919 = 530 st.

Gästgiveri 1920. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. Bidrag 2000 kr/år. Utg hästar 1920 = 496 st.

Gästgiveri 1921-1923. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. Bidrag 2000 kr/år. Utg hästar 1921-22 = 733 st/2 år.

Gästgiveri 1924-1926. Entreprenör: som ovan. 3 hästar. Bidrag 1000 kr/år.

Gästgiveri 1927-1929. Entreprenör: som ovan. Saknar bidrag. Skjutsanstalten permanent indragen från och med 1 januari 1930.

Ny bok, Gästgiverier och skjutsstationer – Södermanlands län

En utförligare beskrivning av skjutsväsendet 1649-1933, görs i den nyutkomna boken **Gästgiverier och skjutsstationer – Södermanlands län**. Författare är Kaj Kjellström samt Håkan Walletun, och de skriver som ett exempel hur det kunde vara att ha skjutskontrakt, i det här fallet om Gustaf Petterssons kontrakt fr 14 mars 1876:

”Det åligger gästgivare att under kontraktstiden utgöra all skjuts, som vid Stigtomta gästgiveri lagligen kan påfordras;

att i sådant avseende året om dagligen tillhandahålla resande 2 hästar vid anfordran, 1 häst inom en timme, 1 häst inom två timmar och därutöver erforderligt antal hästar inom fyra timmar efter tillsägelse.....” Skjutslega var till exempel 1,50 kr/nymil 1909. Nymil var då 10 000 meter, gammal mil var 10688 meter t o m 1889.

Kyrkbyn 2

Byggdes 1901. Det var arbetarbostad till Kyrkbyn. Här bor nu Eva Jarlö.

Kyrkbyn 3

Byggt 1911. Det var också arbetarbostad till Kyrkbyn. Här bor Erik Jarlö och Eva Thorsman.

En transformatorstation, och liten bod har legat vid sidan av Oxelvägen.

Oxelvägen 3

Byggt ca 1960 av Sten och Elly Olsson. Åkeri med bl a mjölkkörning, spannmål och mycket annat. 2020 bor här Sven och Siv Karlsson.

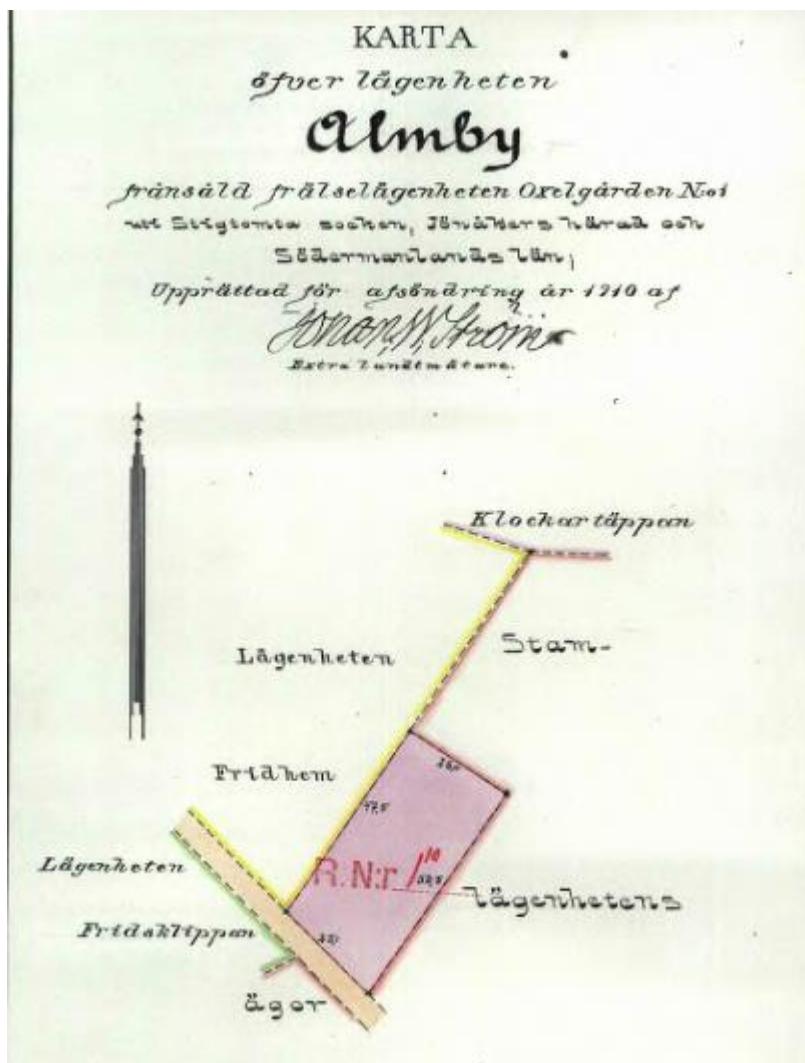
Oxelvägen 5, Björkäng.

Byggt ca 1950 av Erik och Dagny Lööf. Erik var kyrkvaktmästare och Dagny städade bl a vid kommunhuset Klokarbol berättar sonen Sture. Lööfs hyrde en tid vid Almby också. Nästa ägare kom omkring 1996 och det var Sten och Elly Olssons son Lars Olsson med sambo. År 2003 flyttade Marcus och Jonna Sjödin med familj in i huset.

Klokarvägen 2, Ekenshov, Oxelgården 1:23

Sture Lööf berättar att Ekenshov byggdes 1951 av Tage och Anna Sterner. Tage var entreprenör med grävmaskiner och väghyvlar bl a. Tage och Anna var bland de första som hade TV och där samlades både gamla och unga hos dessa gästfria personer. 2020 bor Henrik och Frida Pedersén här.

Oxelvägen 2, Almby Oxelgården 1:10, avstyckad 1910

Så här kunde kartorna se ut vid avstyckning från Oxelgården.

Almby byggdes 1911 av Karl Arvid Pettersson. 1941 noteras familjen Boström som boende, 1950 Torsten Eriksson och 1972 Karin Gullström. 2020 bor här familjen Schulze.

Oxelvägen 4, Fridhem nr 2, Oxelgården 1:8

Byggdes 1911 av Karl Erik Larsson. Här har bott bl a Björkroth 1941, Gustafsson 1950 och Rune Öhman med familj 1960. Rune Öhman drev Östanå Handelsträdgård vid Hallavägskorset, efter sin far David Öhman.

Oxelvägen 7, NTO-lokalen, Fridsklippan nr 1, från Oxelgården 1

Ägdes av Stigtomta Templares Byggnadsförening, enligt församlingsboken 1901-1905.

Första hyresgäst noteras f d artilleristen Pehr Johan Persson Lind, född 1877 i Örebro län, icke döpt. Hustrun Ingeborg Andersson, född 1882 i Lunda och två söner, noteras icke döpta. Hyr gör också Johan Arvid Andersson, f 1873.

Klas Andersson och hustrun Ida Fredrika Ljungman bor här från 1906 med barnen Agnes och Gerda. Hyr gör också målare Otto Ljungman med hustru och barn. Ca 4 hyresgäster finns noterade samtidigt, varför man kan anta att det var flera små lägenheter i huset. Klas Andersson bor senare vid Oskarsberg.

Agnes gifte sig med Karl Eriksson och de bosatte sig i Fridsklippan. Kalle och Agnes skötte lokalen långt in på ålderdomen. Vi minns väl alla "Kalle Park", som även skötte ordningen vid Stigtomta idrottspark "Parken" som var allas samlingsplats sommartid. En legendar.

Kalle berättar:

"Under ungdomsåren arbetade jag lite var stans där det fanns jobb. På fritiden ägnade jag mig mycket åt ungdomsarbete inom nykterhetsrörelsen. Juniorerna i NTO hade en livlig verksamhet, de fick lära sig kamratskap och föreningsteknik. Många har i vuxen ålder talat om så roligt de hade och så mycket de lärde sig om föreningsliv och gott kamratskap. Vi hade bl. annat folklek på programmet. Jag hade ett hundratal upptecknade och hade dem i huvudet och tog inte samma danslek mer än tre gånger. Det fanns inte så många föreningar för ungdomarna på den tiden."

Midsommarfest vid Stigtomtaparken, Kalle Park i mitten med keps.

Kalle tar emot bokningar.

Kalle och Agnes 1982 i NTO-lokalen

Utdrag ur Carl Andersson i Vallerstas berättelse om NTO-lokalen.

NTO-lokalen kom till 1903 (invigd 22 okt 1903), skänkt av dåvarande greve Wachtmeister på Tistad. I samband med att greven överlämnade lokalen till templarna utbrast han.

"Jag hoppas att lokalen kommer till rätt användning och inte blir någon politikåla".
Vad känt är har mottagarna också hållit sitt löfte till överlämnaren. Med stor rörelse redan från början. Förste vaktmästare var Axel Forsman.

Ungefär samtidigt som greve Wachtmeister överlämnade mark till NTO-lokalen inköptes en del mark till Kyrkobyn, ävensom köptes mark av Almby, som då brukades av Karl Pettersson. Carl Anderssons fader som då ägde och brukade Vallersta var med som gode man. Almby byggdes av Carl Pettersson med mycket möda och besvär. Han var skogsarbetare med stor familj och stor försörjningsbörd. Både familjefadern och modern gick bort i ganska unga år och lämnade många barn i uppväxtåldern efter sig.

NTO-logens medlemmar 1903

Fotot från Elof Furustig. I bakgrunden Emiliero, nuvarande Nykyrkavägen 10 (Skräddargården)

Främre raden från vänster (sittande):

Ester Åström, Amalia Wester, J A Sandén, Alfred Johansson (Thortorp), Sofi ? (Mejeriet).

Bakre raden från vänster (stående):

Erik Lundbom (Stordalen), - Ljungman (Agnes E. Morfar), Arvid Andersson (Agnes Farbror), ?, Carl Flodin, Gustaf Andersson (Agnes Farbror), Fina Axelsson (Agnes FASTER).

NTO-lokalen, Logen vid NTO ca 1915

Foto inlämnat av Sonja Karlsson, Salinge. Hennes svärfar Einar Karlsson två från vänster av männen i övre raden, markerat med x.

NTOs barntempel Vårblomman.

Verksamheten fanns kvar till första åren på 1960-talet berättar Christer Granat.

Teaterpjäsen *Gustav Vasa* gavs till välgörande ändamål. Sittande som nr 2 Elof Andrén, övriga ej namngivna

Fredagen den 11.12.87 **SN**

Lucia för 50 år sedan

OXELÖSUND (SN): Snart är det dags för det traditionella Luciafirandet igen. Det vill vi uppmärksamma med denna bild drygt 50 år gammal. Redan de gamla Stigtomborna firade Lucia, det kunde Stina Fredriksson själv berätta. Det är nämligen hon som är Lucia i Stigtomta NTO-lokal. Häromdagen kom hon inklivande på Oxelösundsredaktionen ivrigt påhejad av dottern Ann-Christin Johansson som tyckte att vi skulle visa att Luciafirandet minsann inte är ett modernt påfund. Både Stina och Ann-Christin bor numera i Oxelösund.

Den som ordnade med Luciafirandet i nykterhetslögens regi är den legendariske Karl Eriksson, Kalle Parkis kallad.

BENGT LJUNGDAHL

Här är Stina klädd i sin, vit klänning med vaddkrage, mors brudslöja och dekorerad med grankvistar. Tärnorna på bilden är frv Barbro Jansson, Ella Sundström, Britta Lundholm (?), Maj Karlsson, Ulla Johansson, Märta och Margit Törnblom, Märta Larsson, Siv Johansson, Anna Fredriksson, Greta Lundkvist, Karin Lundbom samt tomténissen Sture Jansson.

Lucia 1937, Stina Fredriksson, NTO-lokalen. Klipp ur SN, från Ann-Christin Johansson

1957 brand i NTO-lokalen, bilder från Sörmlands Museum

Från ca detta år och många år framåt hade man en skolsal för en klass i gavelrummet.

IOGT-NTO 80 års jubileum 1982

PRO spelade många revyer

Ingegerd Nyström och John Sandström, alias Anders och Britta

Det var bio på onsdagar och söndagar i NTO. Många föreningar anordnade sina sammankomster och fester här. Scouterna har lokal på övervåningen. Vävstuga finns i källaren och många spelar bridge flera dagar i veckan.

Oxelvägen 6, Oskarsberg, Oxelgården 1:4

Frånstyckat från Oxelgården. Det finns både Oskarsberg 1 (Oxelgården 1:4), och Oskarsberg 2 (Oxelgården 1:7) som är kvarntomten.

Arrendator vid Oxelgården är nedanstående Sederholm, som 1881-85 flyttar till backstugan Oscarsberg. Troligen kan då Oscarsberg vara byggt omkring 1880.

Husförhörslängder och församlingsböcker från 1881 – 1941. Nedanstående data är framtaget för släktforskning.

- 1881-1885 f d brukaren Gustaf Osc. Sederholm f 1821 i Stigtomta
(Oscarsberg står på samma plats som Oxelgården i husförhörslängden)
Hustrun (änka) Maria Marg Persdotter f 1816 i Lunda
- 1886-1890 f d brukaren Gustaf Osc. Sederholm f 1821 i Stigtomta död 1888
Hustrun (änka) Maria Marg Persdotter f 1816 i Lunda
Ännu en änka flyttar in 1890, Anna Maria Karlsdotter f 1833 i Stigtomta
- 1891-1895 Änkan Maria Marg Persdotter f 1816 i Lunda död 1895
Änkan Anna Maria Karlsdotter f 1833 i Stigtomta utfl 1895
- 1896-1900 Hyr sadelmakaren Johan Alfred Johansson f 1845 i Bettna död 1899
Hustru, änkan Maria Johansson f 1849 i Ölme, Värml. Utfl 1900
son Ernst Karl Alfred f 1885 i Nyk Wästra ”
dotter Elin Maria f 1887 i Nyk Wästra ”
son Edvin Hugo f 1892 i Nyk Wästra ”
Sadelmakaren Johan August Karlsson f i Bettna 1865
- 1901-1905 Oskarsberg kallas nu lägenhet i st för backstuga
Sadelmakaren Johan August Karlsson f i Bettna 1865 Utfl 1901
Hyr f d fanjunkaren och regementstrumslagaren Karl Erik Åhrd f 1833 i
Toresund
Hustrun Elisabet Sofia Himm (enligt födelsebok) f 1861 i Vrena
Sergeant Filip Frankenberg, f 1858 i Blacksta infl 1901 o utfl 1902
Hustrun Sofia Oktavia Andersson f 1873 i Björkvik ”
- 1906-1910 Hyr f d fanjunkare, svärdsman och regementstrumslagaren
Karl Erik Åhrd f 1833 i Toresund. **Nu noterad som ägare se kontrakt**
Hustrun Elisabet Sofia Himm (enligt födelsebok) f 1861 i Vrena
- 1911-1915 Äger f d fanjunkare, svärdsman och regementstrumslagaren
Karl Erik Åhrd f 1833 i Toresund. Död 1914
Hustrun änkan Elisabet Sofia Åhrd född Heimer f 1861 i Vrena

1916-1920 Hustrun änkan Elisabet Sofia Åhrd född Himm f 1861 i Vrena utfl 1917
(ny ägare 1917 Johan Oskar Göransson f 1850 i Nikolai, utfl 1921
hustru Helena Ulrika Karolina f Pettersson 1858 i Strängnäs

ny ägare från Lunda 1914? Johan Fredrik Andersson f 1848 i Nikolai
Hustru Maria Vilhelmina f Andersson f 1842 i Nikolai

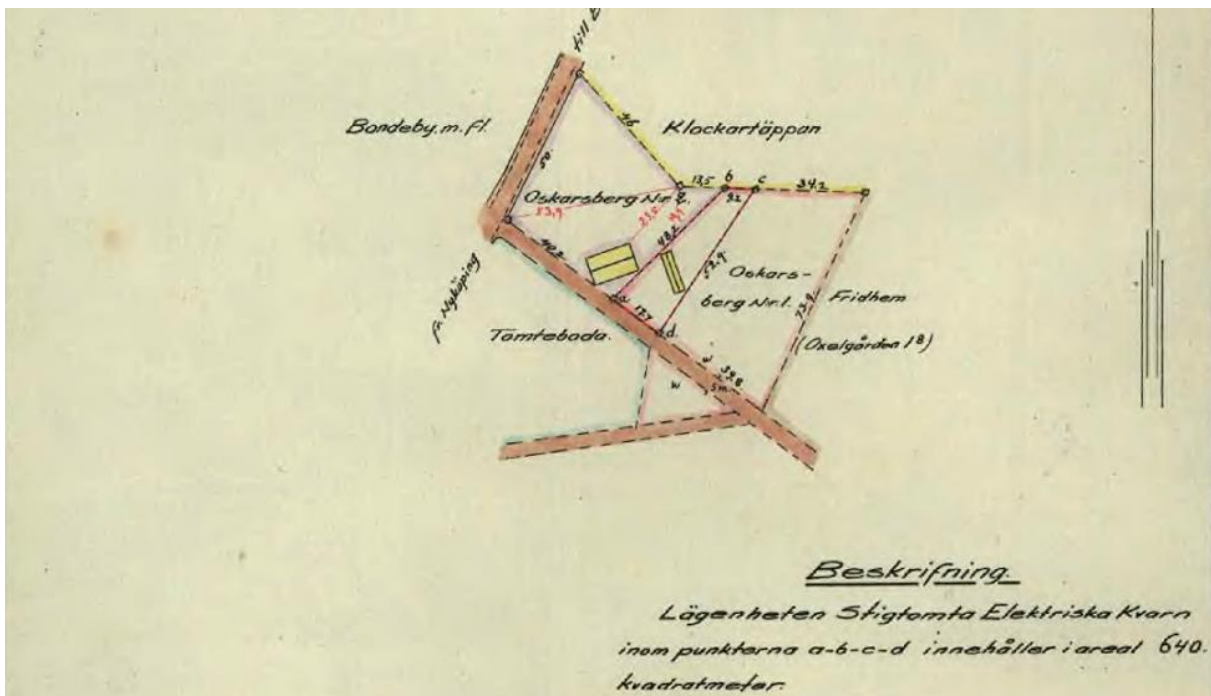
1921-1930 1922 Karl Gustaf Skånback m hustru Karolina Ulrika Johansson.
Noterade även 1941 här.

1950 o 1960 noteras att Klas Andersson bor här, tidigare vid Fridsklippan, NTO-lokalen.
Klas bodde kvar till sin död 1971. Nu har Lars Andersson det som sommarbostad.

Klas Andersson framför Oskarsberg, foto ur Andréns samlingar.

Stigtomta Elektriska Kvarn, Oxelgården 1:17, avstyckat från Oskarsberg nr 1 (Oxelgården 1:4) 1921

Kvarnen ca 1930

*Lottor och hemvärnsmän vid Kvarnen 1945, notera potatisodlingen framför.
Foto från Gertie Andersson*

Kvarnen efter 1975.

Stigtomta Kvarn 1921 -

Christer och Margareta Granat berättar:

1921 bor Clas Anton Andersson med sin fru Klara Elisabeth, född Pettersson, i huset Tomtebodan. Anton hade sedan 13-års ålder arbetat i kvarnar i Sörmland. Han började som kvarndräng i Taxinge Kvarn i Lid. Innan han kom till Stigtomta, jobbade han som kvarnförman i Eskilstuna - Klosters. De flyttade till huset Tomtebodan och där tog planerna fart.

Tomtebodan med Kvarnen till vänster och Oskarsberg till höger, 1920-30-tal

Tomtebodan efter ombyggnad

Anton skaffade en kompanjon, Mossberg, och de byggde kvarnen 1921. Kvarnen hette **Stigtomta Elektriska Kvarn**, eftersom det var lite märkvärdigt med en "ren" elektrisk driven kvarn, utan vattenkraft. Snart nog kunde Anton köpa ut sin kompanjon. Troligtvis öppnade de på hösten -21. (Stigtomta IF bildades samma år.)

Kvarnen fyller alltså 100 år nästa år. Anton hade 2-3 kvarndrängar och Betty (Elisabeth) hade en piga. I kvarnen fanns 2 par kvarnstenar, där maldes grovgröpe till nötkreatur och fingröpe till grisar.

1926 byggdes magasinet till. Det var Einar Karlsson från Salinge som byggde det. Det kostade 800 kr i arbetskostnad. Samtidigt tror vi att huset Tomteboda byggdes om som det ser ut idag. 1928 köpte Anton in 2 valsverk, ett för vetemjöl och ett för rågmjöl.

Kvarnen döptes om till **Stigtomta Valskvarn**. Förutom att driva kvarnen hade Anton en sorts diversehandel. Man kunde beställa i princip vad som helst, konserver, gångmattor, serviser, bilhandskar mm. Ett prisexempel: Bilhandskar, ett par, 43 kr. Kvarndrängen hade 60:-/mån.

Anton och Betty sålde kvarnen 1939 till Elof Andrén som då drev kvarnrörelse i Stallarholmen. Anton och Betty hade då byggt huset på Tryggs väg 3, Majgården, och flyttade dit från Tomteboda.

Anton och Betty fick inga egna barn, så de adopterade en flicka, Anne-Marie, född 1925. Någon gång 1945 träffades Göte Granat och Anne-Marie i Stallarholmen. Göte jobbade på kvarnen och Anne-Marie var hårfrisörska där. De flyttade runt till några olika kvarnar i mellansverige. 1950 flyttade de till Runtuna, Oskarshäll, där Göte arrenderade kvarnen. 1954 köpte Göte Granat Stigtomta Valskvarn samtidigt arrenderade han Runtuna Kvarn, fram till midsommar 1955. Då flyttade hela familjen till Stigtomta.

Familjen Granat flyttade in på Majgården eftersom Andrén ville behålla huset. Kvarnen var i ganska dåligt skick eftersom Elof Andrén satsade på politiken i Stigtomta kommun, han blev kommunalkamrer. Göte anställde en Yttergren som hjälpte honom i Stigtomta. Andrén hade hyrt ut magasinet till ANA som förvarade bildelar där. Götes far flyttade hit från Staby i Uppland, när han blev änkling, för att hjälpa Göte. Han var bland de första som köpte en lägenhet i Skillran, en etta. I slutet på 60-talet revs kvarnstenarna ut för att ge plats för modernare maskiner, bl a en hammarkvarn. 1970 bildades **Stigtomta Kvarn AB**. 1972 installerades ett nytt rensverk. 1973 byggdes det, utvändigt, plåtfickor som rymde ca 200 ton spannmål 1977 byggdes ett nytt magasin för en bättre hantering av pallat foder. När magasinet var färdigt inköptes den första trucken. Eftersom storsäcks-hanteringen ökade år från år byggdes det till en ny del för säckning av utsäde och då köptes även en ny betmaskin.

1981 övertog bröderna Clas Göran och Christer verksamheten. 1995 byggdes det en kontors- och butiksdel på gaveln av magasinet. Butiken öppnade i februari 1996. Den 19 september 1996 brann kvarnen ned till grunden. Orsaken var troligen spannmålstorcken, det var det enda som var igång. Kvarnen var väl försäkrad, som tur var, och den byggdes upp igen till en modern industribyggnad.

2005 sålde Christer kvarnen till Andreas Edvinsson, som tog över 30/6 2005. Idag är kvarnen en foderfabrik, hästfoder.

Clas Anton Andersson 1883-04-01 - 1951-07-27

Klara Elisabet Andersson 1884-07-14 - 1971-02-12

Göte Granat 1920-05-17 - 2001-08-15

Anne-Marie Granat 1925-11-04 - 1979-09-08

Göte och Anne-Marie fick tre barn:

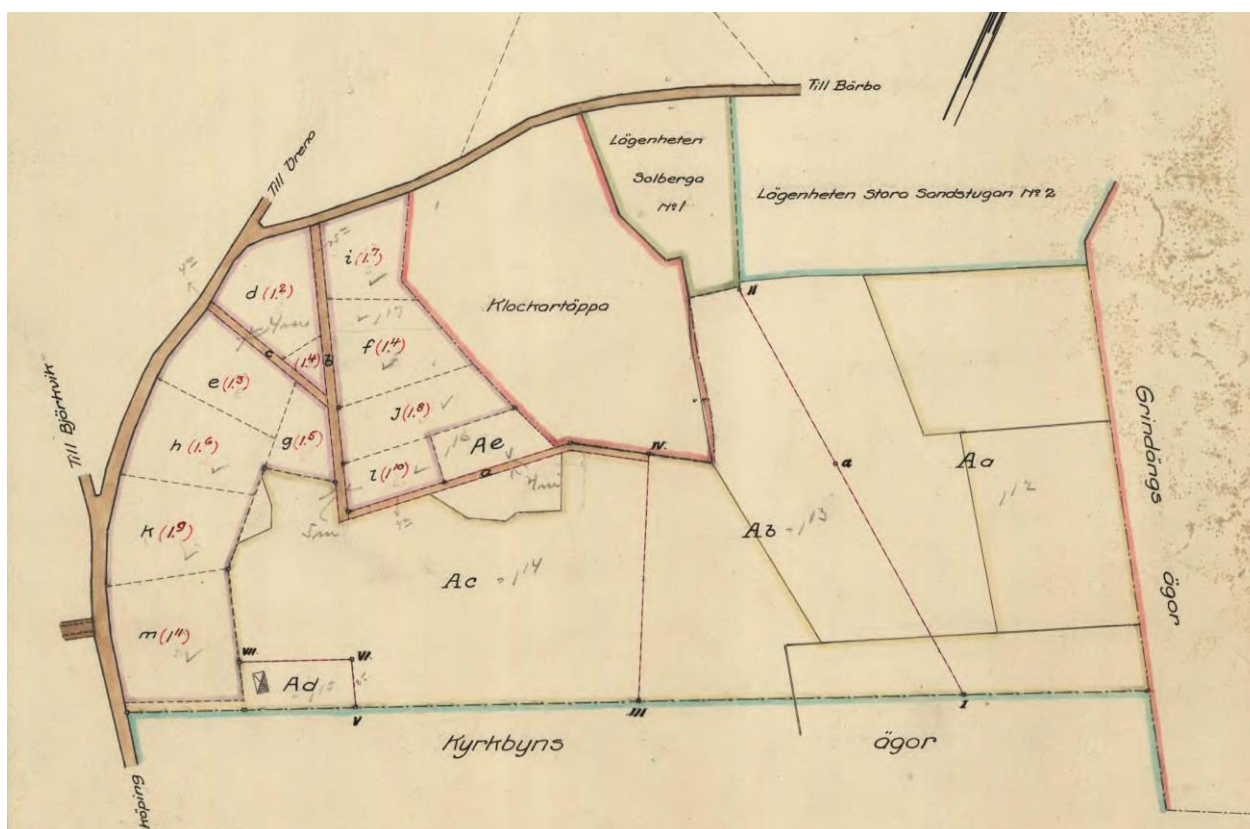
Clas Göran Granat 1946-08-04 - 2003-12-08

Christer 1949-09-17 -

Christina 1961-06-16 -

Stigtomta Kvarn driver numera sin försäljning i Nyköping och på en del andra orter.

Lantmäteriets karta över Oxelgårdens avstyckningar, 1898-1912

Avstyckningarna var:

Oscarsberg nr 2/Kvarnen	(i) 1904	Oxelgården 1:7, 1:17	Oxelv/Skolv
Oscarsberg nr 1	(f) 1902	Oxelgården 1:4,	Oxelvägen 6
Fridhem	(j) 1904	Oxelgården 1:8	Oxelvägen 4
Almby	(l) 1910	Oxelgården 1:10	Oxelvägen 2
Fridsklippan	(g) 1903	Oxelgården 1:5	Oxelvägen 7
Tomteboda	(d) 1898	Oxelgården 1:2	Skolvägen 2
Emiliero/Skräddargården	(e) 1901	Oxelgården 1:3	Nykyrkav10
Hvilan/Lindgården	(h) 1904	Oxelgården 1:6	Nykyrkav 8
Marieberg	(k) 1905	Oxelgården 1:9	Nykyrkav 6
Dufvbo/Oxelgården	(m) 1912	Oxelgården 1:11	Kyrkbyn

Stigtomta hembygdsförening 2020

Besök vår fina hemsida, nu med många berättelser, tidningsurklipp, foton och beskrivningar av bygden. www.hembygd.se/stigtomta

Bli medlem för 125 kr (nästa år 150) och stöd vårt arbete.

Hyr gärna våra fina lokaler i Klockarbol, kontakt *Ordf Margareta Granat 076-1355137*

Vi samarbetar med Studieförbundet Vuxenskolan